

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŪ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANULŪ XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancațe nu se primesc. — Manucripte nu se retrămit.

N° 257.

Luni Marți, 19 Noemvre (1 Decemvre.)

1885.

Brașovă, 18 Noemvre 1885.

S'a întemplată ună lucră, la care nimeni nu s'ar fi așteptat: tēnēra și neesperimentata armată bulgară a înfrântă oșteā mai vechiā, mai bine organizată și mai numărōsā a Sērbilorū. În locū ca regele Milan sē fiā acum, cum se presupunea la începutū, în Sofia și sē dicteze de acolo Bulgarilorū pacea, ținēndū ocupatū teritoriulū bulgarū dela Vidinū până la Sofia, ca garanță pentru împlinirea condițiunilorū sale, este ađi prințulū Alexandru alū Bulgariei stāpānū pe situațiune și trupele bulgare ocupā Pirotulū sērbescū și ținutulū, ce fusese cedatū Sērbiei în urma tractatului dela Berlinū.

Cum s'a mai învērțitū rōta sorții! Sērbii, cari atacaserā cu îngāmfare pe pacinicii lorū vecinī, au trebuitū sē-o ia la sātōsā îndērētū spre casā, snopiți de bātāi, cum nu s'au așteptatū, ēr Bulgarii au pusū piciorulū pe pāmētū sērbescū ca învingētōri. Asemeni succese le pōte dobēndi numai unū poporū entusiasmātū pentru causa sa. Ș' n' adevērū, neașteptatele isbēnde se datorescū mai vērtoșū marei însufleșiri, ce domnesce în șirurile combatanțilorū bulgarī, în a cărorū frunte se aflā eroiculū principe, apoi indignārei celei mari, ce-o sēmte fie-ce Bulgarū în contra celorū ce au nāvālitū ca și nisce barbari în țēra lorū.

Nimicū nu documentēzā mai multū mārimea desastrelorū sērbesci și a succeselorū bulgare ca împrejurarea, că a fostū necesitate chiar de mijlocirea puterilorū și în specialū de intervențiunea diplomaticā a Austro-Ungariei pe lângā prințulū Alexandru, spre a se dobēndi unū armistițiū în favōrea Sērbiei strēmtorate.

Până în momentulū când scriemū, n'amū aflatū cu siguritate dēcā misiunea ambasadorului austriacū, comite Khevenhüller, a avutū rezultatū doritū. O depeșā din Sofia ne spune, că prințulū Alexandru a telegrafatū guvernului bulgarū, că avēndū în vedere nota colectivā a marilorū puteri și declarațiā trimisului austro-ungarū, că dēcā trupele bulgare vorū înaintā mai departe Austro-Ungaria va trimite unū corpū de armată în ajutorulū Sērbilorū, dēnsulū s'a învoitū a dā ordinū ca inimiciile sē înceteze, spre a se putē începe tractările pentru încheierea unui armistițiū.

Acēstā scire se confirmā printr'ō telegramā din Belgradū, în care ni se spune, că după sciri private sosite acolo s'ar fi și încenputū tractările pentru armistițiū.

Se putea prevedē, că prințulū Alexandru, care dela isbucnirea revoluțiunei rumeliote încōce a doveditū atātā tactū și înțelepciune politicā, va cedā în cele din urmă cererei puterilorū și presiunei speciale a Austro-Ungariei, mai alesū după ce a isbutitū a pune piciorulū pe teritoriulū sērbescū. Nicī că a mai fostū de lipsā ca comitele Khevenhüller sē amenințe cu trimiterea trupelorū austro-ungare în ajutorulū Sērbilorū, și dēcā în adevērū a amenințatū, cum spune depeșā din Sofia, atuncī nu mai încape iudoielā, că ne aflāmū în ajunulū unorū mari complicațiuni, cari nicī prin armistițiulū bulgaro-sērbescū nu vorū putē fi delăturate.

Cu misiunea comitelui Khevenhüller intrā încercătura orientālā într'ō nouā fasā. Adevērātū că trimisulū austro-ungarū se gerēzā totodata ca

interpretū alū dorinței puterilorū, nu credemū însă că a primitū vre-o însărcinare din partea acestora. Caracteristicū este că în cercurile politice maghiare i se atribue misiunei lui Khevenhüller unū scopū deosebitū de acela celū urmārescū celelalte puteri, scopulū de a dovedi Sērbiei, că Austro-Ungaria este hotāritā a o lua sub scutulū sēu și a o feri de relele urmāri, ce le-ar putē avē pentru ea actualulū rēsboiu.

E întrebare însă dēcā Sērbii se vorū mulțami cu o asemenea pledare academicā în favōrea lorū și dēcā se vorū putē convinge pe astā cale diplomaticā despre folōsele amicitiei Austro-Ungariei. Sērbii altfelū și-au închipuitū ajutorulū monarhiei nōstre, ei, cetindū articuli foilorū maghiare, au trebuitū sē crēdā, că vre-o douē corpuri de armată c. r. și de honveđi stau gata spre a le asigura cele trei districte, ce le pretindū dela Bulgaria.

Astāđi bieții Sērbī sunt îndoitū desamāgiți și cine scie ce-i mai așteptā acum când se va tractā de stabilirea condițiunilorū pācii. Se vede din tōte, că Bulgarii sunt decisi a pretinde acum din nou recunōscerea uniunei pecetluitā cu sange; ei suut în dreptū a pretinde și o despāgubire de rēsboiu și prințulū Alexandru nu va pārāsi ținutulū sērbescū, celū ocupā, până ce nu vorū fi împlinite tōte condițiunile sale.

Intr'aceea marile puteri stau încă totū pe basa de mai înainte a restabilirei statului quo, cu singura excepțiune a Angliei, care sprijinesce causa uniunei bulgare. Guvernulū austro-ungarū pare a fi aplecatū acum de-a recunōsce uniunea bulgarā, numai sē nu i se ia Sērbiei nicī unū pecetū de pāmētū și sē nu i se impunā nicī unū felū de despāgubire de rēsboiu, dēr ore invoicevorū și celelalte puteri c'unū asemenea arangiamētū?

Din momentulū când se va încheia armistițiulū se vorū ivi din nou unū șirū de cestiuni delicate și grave și se va dovedi, că nicī sfaturile conferenței, nicī sāngele vērșatū pe cāmpiele bulgare-sērbesci n'au înaintatū resolvarea cestiunei orientale cu nicī unū pasū. Neînțelegerile dintre cei mari nu se vorū putē delăturā nicī odatā prin bātāi între cei mici.

Rēsboiulū dintre Sērbī și Bulgari.

Intrarea Bulgarilorū în Pirotū se pare, că a grābitū pasulū puterilorū d'a indupleca pe prințulū Alexandru sē inchiaiā armistițiū. Conte Khevenhüller a fostū în cuartierulū generalū bulgarū și, după cum spune o telegramā din Sofia, prințulū Bulgariei ar fi primitū propunerea de armistițiū. Nu putemū sci intru cātū pōte fi adevērātā acēstā scire, și până ce se va adevēri, lāsāmū sē urmeze amēruntelē despre luptele până la luarea Pirotului și despre atitudinea puterilorū:

Zaribrodā, 26 Noemvre. În lupta de alaltēri Bulgarii au intratū cu 4 bataliōne. Sērbii au avutū 80 morți, între cari forte multī strāpunși cu baioneta, ēr Bulgarii numai 7 morți. Peste 30 Sērbī au fostū luați prizonieri. Maiorulū Catenici, apērāndū drapelulū a fostū greu rānitū. După o scurtā canonadā, după amēđi, Sērbii se retraserā pe înălțimile Nișavei. Erī nōpte s'au predatū fără luptā 300 de Sērbī.

Sofia, 26 Noemvre. Sērbii furā gonitī erī după înălțimile ce dominā vaea Pirotului, lāsāndū prizonieri în mānile Bulgarilorū unū comandantū de brigadā și 70 de soldați. Dintre prizonierii sērbī spunū că în lupta de erī armata lorū era descurageatā și nu voia sē se lupte. După numărulū celorū căduți pe cāmpū se socotesce cincī Sērbī morți pentru unū Bulgarū mortū.

Sofia, 26 Noemvre. Principele Franciscū Iosifū, fratele prințului Alexandru, făcēndū unū rondū, a fostū acoperitū de o plōiā de glōnțe, dēr n'a fostū atinsū. Demoralisarea soldațilorū sērbī de a se bate e la culme; aceștia vinū cu sutele și se predau anteposturilorū bulgare, dīcēndū că ei n'au inimā a lupta contra fraților lorū.

Sofia, 27 Noemvre. Din tabērā, 5 kilometri înaintea Pirotului, se anunță dela 26 Noemvre: În strigāte entusiasmice intrarā Bulgarii în Sērbia, avēndū în fruntea lorū pe prințulū Alexandru. Grosulū armatei bulgare înaintā în șesū până la 5 kilometri înaintea Pirotului. Sērbii pārāsiserā de erī pozițiunile dela Goindolū în centru și numai ađi dimiņētā au fostū cāteva lupte la aripa stāngā și drēptā. Sērbii concentraserā înaintea Pirotului și pe înălțimile, care predominā orașulū, partea cea mai mare a trupelorū și mai multe baterii. Sērbii se apērārā voinicesce, cu tōte acestea Bulgarii luarā, după 2 ore de luptā pozițiunea din stānga Pirotului.

Belgradū, 27 Noemvre. Grosulū trupelorū sērbesci au evacuatū Pirotulū, rēmānēndū în elū numai postgarda, și s'au concentratū spre vestū, ca de pe lanțulū de munți prāpāstioși dintre Pirotū și Nișū sē apere defileulū Nișava. Tōte patru divisiunile suntū comandate dē colonelulū Topalovicī.

Belgradū, 27 Noemvre. Sē comunicā oficialū, că atacurile de erī ale Bulgarilorū au fostū respinse cu mari perderi. Sērbii concentraserā 200 de tunuri. Regele Milan s'a dusū în cuartierulū generalū la Ak-Palan-ka. Buletinulū, care comunicā acestea dīce: „Maiestatea Sa, după ce a luatū în Nișū tōte mēsurile necesare pentru apērarea țērii, s'a dusū érāși la armată, care se bate la Pirotū. Artileria a obținutū erī succese strălucite.”

Belgradū, 27 Noemvre. O telegramā a stațiunii Nișū cātrā direcțiunea căilorū ferate de aci calculēzā perderile de erī ale Bulgarilorū împrejurulū Pirotului la 5000 (?) de omeni. Unū despārțēmētū bulgarū, care, ruptū de grosulū armatei, la provocarea Sērbilorū n'a vrutū sē se predea, fū sdrobotitū cu cartece. Aci moralulū a crescutū după lupta de erī, și se vorbesce de rēs bunare asupra Bulgarilorū; dorința e, ca ministrii sē nu cedeze presiunei puterilorū, d'a încheia armistițiū, fără condițiuni onorabile. La Nișū mergū din tōte părțile întāriri de trupe din a doua chemare.

Sofia, 27 Noemvre. Pirotulū a fostū luatū de Bulgari după o luptā din cele mai crāncenē. Pozițiunile Sērbilorū au fostū cucerite pasū cu pasū, lupta s'a urmatū până și în stradele orașului. Sērbii s'au retrasū pe tōtā linia; li s'a tăiatū comunicațiā spre Nișū și linia de retragere.

Belgradū, 28 Noemvre. Armata sērbescā, după ce a reocupatū Pirotulū printr'unū atacū cu baioneta, a fostū din nou respinsā și urmāritā spre Nișū, o distanță de peste 12 kilometri.

Belgradū, 28 Noemvre. Nu e nicī unū semnū de pace. Inarmāriile se continuū energicū. Oficiosulū Videlo pledēzā în contra armistițiului. La nōpte plēcā o brigadā de rezerviști la Nișū. Rāniți sosescū mereu. Ministrulū de interne Marincovicī a primitū din tōte părțile țērii telegrame de protestare contra armistițiului. O numărōsā deputațiune a comercianților de aci a declaratū ministrului, că mai bine sē facā guvernulū datorii cu miliōnele, sē închiđā tōte afacerile și sē trimētā pe toți la armată, ēr nu sē 'ncheiā armistițiū în condițiuni neonorabile. Se crede, că va fi numitū ministru de rēsboiu generalulū Horvatovicī, trimisulū sērbū în Petersburgū.

Belgradū, 28 Noemvre. Guvernulū sērbescū a comandatū în Viena cartușe (patrōne) de 1½ miliōne florini. Petru Popovicī, fratele adjutantului principelu din Muntenegru e angageatū ca șefū de bataliōnū; totū asemenea și Ljubitraticī, care se aflā deja în Nișū. Consiliulū de ministri deliberēzā asupra facerii unui noui împrumutū de rēsboiu. Comercianții de aci au declaratū ministrului de interne, că și punū la dispozițiunea guvernului totū capitalulū lorū.

Calafatū, 28 Noemvre. Lesjanin a apārutū din nou înaintea Vidinului. După ce comandantulū fortăreții a respinsū propunerea de armistițiū, a reînceputū canonada. Trupele bulgare dela Lom-Pa-

lanca au sosit și s'au unită cu cele dela Vidin. Era fostă o luptă la Cifadalară între Sârbi și Bulgari, cari veniu dela Lom-Palanca. Se dice, că Bulgarii ar fi fost respinși.

Belgradă, 28 Noemvre. Bulgarii au eșit din fortăreța Vidinului atacându pe Sârbi, dér după o crâncenă luptă cu baioneta au fost respinși cu mari perderi. Contrar scirei, că Lesjanin e la Vidin, se dice, că el de mult s'a întors în Serbia pela Knjazevac. Inaintea Vidinului a rămas numai un corp sârbesc de observațiune, care caută să mascheze lipsa lui Lesjanin, prin bombardare continuă.

Belgradă, 28 Noemvre. Călători din Nișu raportează despre stări grozave, ce ar domni în armata sârbescă. Armata e rău provisionată și răniții rău îngrijii. In Nișu toți și-au perdut capul de zăpaciți ce sunt. Se vorbește de o schimbare de cabinet. Ei se fi fost lupte la Ak-Palanca.

Sofia, 28 Noemvre. Se vorbește, că Rusia, Austro-Ungaria și Germania au făcut pași pe lângă guvernul bulgar pentru încetarea ostilităților. Prințul Alexandru a răspuns parlamentarilor, trimiși de colonelul Topalovic pentru armistițiu, că, deorece Serbia a tratat pe Bulgaria fără considerare și a declarat războiu când Bulgaria era golită de trupe, el nu se sinte obligat a cruța pe Serbia.

Berlină, 28 Noemvre. Din parte oficiasă se vorbește, că diplomația, în urma succesorilor bulgare, va reveni asupra unirii bulgare-rumeliote, în schimbul căreia Bulgaria va trebui să concedă o mică rectificare de graniță la Timoc în favoarea Serbiei. Prin acesta se va pute împedea o revoluțiune în Serbia.

Sofia, 28 Noemvre. O telegramă a prințului Alexandru dice: *Cu privire la nota colectivă a reprezentanților marelor puteri și la declarațiunea ambasadurii austro-ungare, contele Khevenhüller, care apără din partea suveranului său și declară că, dacă mergem înainte, vor intra în Serbia trupe austro-ungare în ajutorul trupelor sârbesce; mai departe, cu privire la aceea, că intrarea noastră victorioasă în Pirotu apără onoarea noastră militară și asigură renumele nostru: am consimțit să ordonăm încetarea ostilităților, pentru ca să începem tractările pentru condițiunile armistițiului.*

Se desminte scirea, că guvernul austro-ungar a luat măsură de mobilizare.

Din Atena se anunță cu data de 27 Noemvre, că între anteposturile turcesce și grecesce a fost o mică ciocnire; trupele din amândou părțile s'au retras apoi imediat.

SCIRILE DILEI.

Sâmbătă s'era un fenomen grandios s'a oferit privitorilor noastre. O mulțime de meteori mici 60—65 pe minută, de-o rară strălucire am vădit cădându între orele 8 și 11 din noapte. Acest fenomen nu s'a mai vădit în această estindere dela 1866. Poporul crede, că este presemnul unui mare războiu.

—0—

Răposatul ierodiacon Filară Dumbravă a testat 1000 fl. școlilor române din Brașov, din venitul cărora se se cumpere cărți și îmbrăcăminte copiilor săraci, cari merg la școală. De asemenea a lăsat Museului liceului român de aci mai multe obiecte.

—0—

In adunarea generală a comitatului Târnava mică, s'a votat propunerea d'a se da 10,000 fl. »Kul-

turegylet"-ului cu 81 voturi contra 1. Acest unu a fost votul d-lui Macavei, protopopul gr. or. din Dicio-St.-Martin, care după ce s'a declarat contra propunerii, a eșit din adunare. Numai unu singur Român de inimă s'a găsit? Cum 11,000 de Maghiari fac majoritatea unui comitat de 92,000 locuitori? Curiosu lucru!

—0—

Ni se scrie din Alba-Iulia, că primarul Novak Ferencz, de origine Slovacu seu Totu, e mare dușman alu Românilor, s'a exprimat că mai buuros ar fi, când în comuna orașului de unu Român ar fi șese Țigani. — Cum din Slovacu s'a prefăcut românofagul primar în Maghiar, n'are decât să se metamorfozeze acum în Țigan, ca să fiă cu unu mai mult, dacă i bate inima după ei

—0—

Totu de acolo ni se comunică, că dela espozițiunea din Pesta s'au trimis 12 bilete de drum pentru meseriașii săraci din Alba-Iulia, cari n'au putut visita espozițiunea fiind lipsii de mijloce. Primarul însă le-a împărțit la Evrei, cari n'au nici o meserie și sunt cu stare bună. Causa e, că Evreii, jertfindu pe altarul »Kulturegylet"-ului, trecu de »patrioți" prin metamorfoză ca și primarul.

—0—

»România Liberă" spune, că d. Dr. Aureliu Babeșu va fi numit suplitor la catedra de chimie analitică dela școala de farmacie din Bucuresci.

—0—

»Epoca" este numele unui nou ziar liberalu conservatoru, ce a început să apară în Bucuresci.

—0—

Furtu în Scheiu. Sâmbătă s'era s'a furat în Scheiu, pe Tocile dela d-na Paraschiva Lupană următoarele obiecte: 6 cuțite, 6 furculițe, 6 linguri mari, 6 lingurițe, tote de argintu bună, 2 părechii cercei de aur și 4 ștergere fine. — Celor cari vor afla pe făptuitorul furtului și vor mijloci redobândirea acestor obiecte li se asigură o recompensă.

O părere asupra jubileului d lui Tisza.

Solnoc-Doboca, la 22 Noemvre 1885

(Urmare și fine.)

Vă aduceți aminte domnilor, de promisiunile cele sârbătorești făcute naționalităților la începutul erei constituționale, prin 1860 și 1871. Din tote ne am alesu cu legea de naționalitate din 1868 art. 44, forțe puțină corăspundătoare promisiunilor date și justelor așteptări ale naționalităților. Dér acestu puțină barem observat s'a cu sânteniă de cei dela putere, și în specialu sub domnia »glorioasă" a ministrului-președinte? S'a dat »parca manu" și s'a luat cu mâna plină. Acea lege e redusă mai cu totul la literă murtă, precum bine o știți și o scie si sântesc țera. De aceea cu dreptu cuvântu dice »Eilenzék": nici odată n'a domnit mai multă amărăciune în șirurile naționalităților ca acum....

Să ne uităm numai aici, la noi acasă, cum s'a observat legea de naționalitate? In comitatul nostru, unde poporul român e în absolută majoritate, din administrațiune s'a scos cu totul limba română. — In comunele române, unde nici vorbă să scie cineva limba maghiară, sa introdus limba protocolară maghiară, proiecte de budgetu maghiare, ba s'a schimbatu ómenilor și numele, așa încât când își aud numele cel nou, vin bieții în confusiune, nu se mai cunosc. Dela oficiile publice administrative, ba chiar și dela oficiul

cărții funduare, scriptele făcute în limba română se resping, pentru că-su scrise românesce. Ba am ajuns de umblă cu felinarul și la ameli prin comune câte după unu individ, care ar sci cel puțin »sdrobi-ceva" și limba maghiară, ca să devină jude comunalu (primar), căci, veți Dómne, care nu scie limba maghiară nu pte fi jude comunalu, unde nimeni nu scie nici o boba unguresce. Acestea-su în contra legii de naționalitate și eu întreb, »cui bono". Cei dela administrațiune ar trebui să se îngrijescă, ca acesta să fiă bună, ată de întrebunțarea limbei să observe art. 44 dela 1868, ér nu să umble după lucruri vătămătoare și totu deodată imposibile. — Căr școl de ale noastre capet ajutoru dela statu susținendu și caracterul? Unde s'au înființat școl cu limba română, pe spelele statului, în ținuturi cu populațiune română? ș. a. ș. a. In scurtu naționalitățile au destulă causă de a fi neindestulite cu mersul lucrurilor și amărte până la sulțu; »soha elkeseredetebb hangulat". Și in acestu punctu, ilustru domni, nu se indeplinesc dorința prea bunului și preaiubitului nostru monarchu a Majestății Sale de sub Coróna S-tului Stefanu să fiă indeplinite, avendu adecă garanția conservării și a dezvoltării libere.

Așa dér ce rezultate politice ne pte aréta Esc. Sa ministrul președinte, ca să avem causă patriotică de a lua parte ca comitat la jubileul său de 10 ani? Nimica. — Ba chiar contrariul, și avem destule cause de a rămâne în rezervă față cu această sârbătorie, ca să nu comitemu ca comitat o greșelă politică. Ori dora voiesce cineva, să-i a scrie de merit, că s'a susținut 10 ani la putere, căci altceva nu putem afla? »Nihil aliud habet, in quo gloriatur, praeter aetatem"! Apoi scim modul, cu care s'a susținut. Ni-su în prospeta memoria alegerile de deputati din anul trecut din tota țera; scim ce s'a întâmplat și la alegerea din Lăpușu ungurescu. Chiaru la noi se denumesc, vreu să șic, să alegu deputati după ordinul celui mai mare, apoi de reprezentare în dietă, fiă cun va fi, vorbescă acolo chiar și despre »vultur", nu face nimica; — conduita țesciută: a dice constantu »igen" la cel mai micu semn al »generalului". — Onore escepțiunilor....

Stându lucrurile așa precum vi le-am spus, cred, că fiecare vede limpede, că nu avem causă politică de a ne bucura cu ocaziunea jubileului de 10 ani alu Esc. Sale ministrului-președinte Tisza Kalman, și totu deodată, că ar fi o greșelă politică, dacă am lua parte ca comitat și în modu oficiosu la gratularile din 29 Noev. de aceea propun respingerea moțiunii d-lui baron Bornemissza Károly și ca adunarea să se pronunțe »că nu ia parte la jubileul din 29 l. c. in modu oficiosu ca comitat". —

In contra acestei propunerii a vorbitu mai înteu preotul rom. cat. *Kozma Dóme*, însă n'a vorbitu la obiectu, ci s'a încercat a da dăscăli de patriotismu antevorbitorului prin vorbe insinuătoare. »Nu suntem noi chiești nici nu suntem în stare a judeca faptele unui bărbat așa de mare ca Tisza Kálmán" — Acestuia i-a răspuns dintre romani *Augustin Munteanu* adv. respindendu-i insinuările, cari nu s'ar fi așteptat, ca să provină dela densusu, ca dela acela, ce are chieștea a propaga evanghelia dreptății și a iubirei. Suntem chiești a judeca faptele bărbatului politicu Tisza Kálmán, și le și judecăm și le aflăm vătămătoare țerei în genere și în specie naționalităților. De aceea, fiindcă adresa proiectată și emiterea unei comisiuni, care să gratuleze ministrului-președinte, implică un votu de incredere, el il denegă și sprijinesce propunerea lui Georgiu.

A mai vorbitu *Roth Pál* deputatul, care sântin-

FOILETONŪ.

O privire asupra trecutului și presintelui Românilor din opidul Codlea.

(Urmare).

II. Biserica evanghelică:

1. Agri	38 Jug.	1241 ^o
2. Fenațu	41 »	904 »
3. Grădină	7 »	
	Suma 85 »	545 ^o

III. Comuna politică

1. Agri	101 Jug.	678 ^o
2. Grădină	14 »	1061 »
3. Fenațu	146 »	170 »
	Suma 262 »	309 ^o

B. Vite.

1. Boi de jugu sunt 106 capete. 2. Cai de hamu 58 capete. 3. Vacu cu lapte (intre cari 3 bivolițe) 122 capete. 4. Junculeți de 3 ani 70 capete. 5. Sterpe, junice 48 capete. 6. Viței 58 capete. 7. Oi circa 1000 capete. 9. Rimători circa 300 capete. Suma 1762 capete.

Ocupațiunea.

Ca in tote părțile locuite de Romani, ocupațiunea principală a fost și este lucrarea pământului, economia de câmp. De unu timp încoce au început a îmbră-

țișa Romani și alte meserii. Dintre 304 capi de familia sunt:

1. Parochu 1.
2. Mesaru 1.
3. Invetatori 2.
4. Traficanti, boltași, (prăvăliași) 2.
5. Tiglari, ca conducători de fabrică 2.
6. Neguțatori de pânză 2.
7. Pescari 2.
8. Petrari 2.
9. Pastor de vite 2.
10. Brutari (panari) 2.
11. Lautari 3.
12. Neguțatori de căruțe 6.
13. Rotari 6.
14. Arendași de stupini 8.
15. Zidari, lemnari și rotari 10.
16. Pastori de oi, bacii etc. 10.
17. Cismari și cărpaci 10.
18. Economii de oi 10.
19. Ferari 34.
20. Plugari 58.
21. Muncitori 131.

Suma 304. Muncitorii nu sunt a se considera ca simplii proletari, deorece ei, pe lângă propriile locuințe, mai posedă și pământuri, și ca să nu petrecă timpul in zadar, cei mai mulți petrecu vâra în Romania, și cu deosebire în Bucuresci, unde ca îngrijitori de cai și trăsuri capetă pe lună câte 50—70 franci, din cari își susțin familiile.

Meseriile și industria de casă.

1. Zidarii în decursul verei, împărții în mai multe cete, zidesc case și alte edificii și nu se lasă a fi întrecuți unii de alții; érna se ocupă cu rotăria, pregătind căruțe pentru Romania.
2. Rotarii, vâra se ocupă cu economia de câmp și érna cu rotăria.
3. Ferarii pe lângă comisiunile dela economii din comună, construesc căruțele destinate pentru negoțulu cu Romania, alții fac și sobe și altele.
4. Cismarii încă unii pregătesc cisme, căpute, alții papuci, ghetete pentru femei, fete și copii.

5. Stupăritul se practică mai puțin și numai de cătră unu individ. Vânturile cele reci de toamnă și de primăveră aduc multă stricăciune albinelor.

Lucruri de mână femeesce.

Rara diligență și zelul cel nemărginit, înăscut femeii române în general și recunoscut și de străini, nu se pte denega nici femeilor noastre din Codlea. Ele, pe lângă alte ocupațiuni, avise ca și bărbatii mai numai la munca brațului, spre ași procura cele pentru esistență, se ocupă:

1. Unele cu tórcerea lănei, din care se pregătesc o pânură traică pentru vestiminte, cu deosebire bărbătesce. Furca din brău și fusul din mână, celor ce se ocupă cu acestu ramu de industriă, nu le lipsesc nici când mergă pe drumu chiar și mai îndelungat. Ele învâtesc fusul mergendu, cu o desteritate admirabilă.

2. Altele cu țesutul bumbacului. Nu este ca și unde războiul să lipsescă multe zile dintr'ensa; în unele case sunt și câte 2 război. Războiul pentru femeile noastre este ca și fortepianul pentru cocone. La războiu își exprimă femeia română simțimintele sale de dor, de bucurie și de jale, cântându doinele cele mai placute. La războiu fetițele își exprimă dorul de unu viitoru ferice. Spiritul se delectă și corpu își face datoria. Fetele cele preste 12 ani rivalisază cu femeile cele mai dibace. Cred, a nu esagera, când mă încerc a constata, că femeile noastre din Codlea potu pregăti pa anu câte 3—4 sute de mii metri de pânză, când acesta se caută. De unu timp încoce însă acestu

du-se atinsu prin amintirea „vulturilor“ din dietă, a vorbitu forte confus, și din tôte a ășitū numai că e pãrtinitorū cu trupū cu sufletū alū ministrului-președinte. — *Bokros Lajos* a ășis: că nu este omū ca *Tisza Kálmán*, „în susū intru atãta e credinciosū, încãtū permite și pre-tinde libertatea patriei și a națiunei“. Vice-comitele *Szarvady Pál* a ășis, că n'a înțelesū vorbirea română, de aceea nicī nu rēspunde (la ceea ce unul i-a re-plicatū: nu đeu, că nu po(ī) rēspunde) ci đice numai atãta, că din inimă sprjinesce propunerea lui *Bornemisza*.

În fine a vorbitū comitele supremū, dechiarândū desbaterea de incheiată, ne dândū cuvēntulū contrapropunãtorului mai multū, ca sē-și susținã propunerea, nicī mãcarū în cestiune personală nu'i dãdū cuvēntū. Comitele supremū în vorbirea sa a rēspunsū la contrapropunere, atingēndū cōrda șovinismului maghiarū, arma prepotentă a regimului actualū, față cu finanțele țere n'a ășis nimica, ăr față cu đisa ministrului de culte despre presemnele disoluțiunei statului maghiarū a ășis, că chiarū pentru aceea doreșce, ca sē mai fiã *Tisza Kálmán* încã 10 ani ministru-președinte, ca sē le depãrteze acelea. Naționalitãțile pretindū multū și cu nimica nu se mulțumescū, de aceea doreșce stãpãnirea lui *Tisza* sē facă, sē amuțescã aceste neîndestuliri și cãiri ale naționalitãților. A vorbitū despre idea de statū maghiarū, unghita, cu care stãpãnitorii đilei prindū pescii din apele opozițiunei maghiare etc.

După aceea au hotãrītū trimiterea unei adrese prin o deputațiune de 16 membri cu comitele supremū în frunte. Din publiculū maghiarū nu s'a auđitū decãtū numai unū „nem“ stentoricū și cu acēsta s'a finitū tragi-comedia din 19 a. l. c.

X+Y.

Jubileul d-lui Tisza și foile maghiare.

În ajunulū serbãrei jubileului ministrului-președinte *Coloman Tisza*, điarele ungueresci se află în mare fierbere. Pe când unele din ele nu gãsescū mijlocū mai potrivitū prin care se dea expresiune servilismului lorū decãtū însemnãndu-se pe frunte cu inscripțiunea fariseiascã: „*Eljen Tisza Kálmán!*“ — pe atuncī điarele opozițiunale se folosescū de ocaziune spre a ținē d-lui *Tisza* oglinda ca sē se vėđã în ea cum este în realitate. Unulū din điarele *Kossuthiste* đice:

„Unde suntū promisiunile, unde succesele tale? *Széchenyi* n'a jubilatū, nicī *Déák*, nicī *Kossuth*! Cu tôte că ei au făcutū ceva. Đer tu ce ai făcutū pentru ca sē te împãrtășesci ca și aceia de recunoștință deosebită? Apēratu-ni-ai interesele nōstre orientale? Înfrēnata-i pe *Croați*? Incorporata-i *Fiume*? Consolidata-i ideea de statū maghiarū? Contopit'ai în corpulū națiunei pe *Jidovi*?— Drepturile statului le-ai vëndutū datoriele ni le-ai duplicatū, sarcinile contribuțiunei le-ai făcutū indoitū de mari tradițiunile ni le ai stricatū, spiritulū publicū l'ai infectatū, sēmțulū de independință l'ai stinsū atãtū din singurateci cãtū și din națiune, sistema parlamentară o ai falsificatū, ai datū esempla de renegare a principiilorū și ai nimicitū credința celorū mai bunī într'unū viitorū mai frumosū. Tôte aceste bine le scii și le sciu bine deputații îmbrãcați în haine sērbãtoresci, cari mergū sē te salute? Pentru ce ai arangiatū đer acēstã comedie de jubileu?

OPOZIȚIUNEA LIBERALA ÎN ROMANIA.

Adunarea ținută de partida liberală la 8 Noemvre c. în Bucuresci a primitū urmãtoarea moțiune: „Adu-

narea ținută astãđi 8 Noemvre c. 1885 în sala Manu Calea Victoriei, pētrunsă de gravitatea situațiunei, de-clară că guvernulū a călcãtū în piciorē tôte drepturile și libertãțile publice, tôte principiile pe care partida liberală de o jumētatē de seculū le are inscrișe pe drapelulū sēu. Elū a sacrificatū pentru a se mântine la putere tôte interesele vitale ale României atãtū în intru cãtū și în afară. Partida liberală, pe umerile cãreia acestū guvernū a venitū la putere, este đer datore atãtū cãtrã țerã cãtū și cãtrã dēnsa sē proclame că acestū guvernū nu mai meritã increderea nu numai a vechilorū sēi coreligionari ci și a țerii întregi.

Partida liberală numescă đer ca reprezentanți ai sēi unū Comitetū compusū din Domnii: *Dumitru Brãtianu*, *Mihailū Cogălniceanu*, *Generalū Haralambie*, *Ionū Docanū*, *Petre Cernãtescu*, *Pană Burescu*, *Constantinū Boerescu*, *George Mãrzescu*, *Dumitru Geani*, *Petre Grãdișteanu*, *George Palla* de. Acestū comitetū are misiunea sē redigeze manifestulū-programulū alū partidei libere, și mântinēndūși drapelul sē se alieze cu celelalte partide politice și cu toți ómenii de bine, întrebunțēndū tôte mljlocele legale spre a rēsturna acestū guvernū. Totodatã acestū comitetū este autorizatū a spori numērulū membrilorū sēi pãnã la 15.“

Alba-Iulia, 24 Noemvre 1885.

Incercãri de maghiarisare. — Includerea unei scōle confesionale române. — Nepãsarea ce a causat'o. —

Furia ca sē facă din acestū statū poliglotū cãtū mai curēndū unū statū purū maghiarū a aprinsū capetele celorū din elica guvernãtorilorū. Scōlã, bisericã viēțã privatã, c'unū cuvēntū totū ne este atacatū de aceea mână de ómeni, cãrora li-a cãđutū ca din norocū puterea în mână. Societãți de maghiarisare se înființēzã și celū ce nu voesce a se lãsa cuceritū este uiditū și caluminatū.

Alba-Iulia este unulū dintre acele orașe pe care și le-au alesū cei dela *Kultur-egylet* pentru ale maghiarisa, din care punctū de vedere s'a înființatū aci unū „*Kisdedovada*“ (asilū de copii) pe spesele orașului a cãrui preponderanță maioritãte este nemaghiarã. Vēđēndū ei cã pãnã ce vorū susã scōlele confesionale nu vorū puteau-o scōte la cale au începutū a intriga față cu aceste și prin unele vile li-a și succēsū a face sē se închidã scōla confesionalã gr. cath. din suburbiulū *Lipoveni*, care în anulū trecutū a avutū unū invēțatorū cu salariū de 300 fl. Ađi acea scōlã este închiriatã, ăr scolarii umblã pe uliți. Poftimū progresul! Când scōla se închide din causã, cã acēstã parochiã aflatū de bine ca cu capitalele disponibile sē-și clãdescã în vėra acēsta o casã în piața mare, datã ăr în chiriã, ăr clãdirea scōlei o au întrelãsãtū pentru alte timpuri. La începutū se vorbea cumcã pruncii vorū umbla la scōla gr. or. din locū, đer aici încã nu s'au prezentatū și nimeni nu le are grijã. Óre veneratulū erdinariatū din *Blașiu*, ce đice la astfelū de întrelãsãri și procedere?

Ni-se pare cã unorū factori, cari au causatū includerea scōlei susnumite li-se dã incredere necondiționatã din partea ven. ordinariatū, đer cu acēsta nu se va delãturã rēulū ce ni-se aratã și totū la mai rēu ne așteptãmū dupã ce banii bisericeii nu pentru speulã, ci pentru luminarea poporului trebuiescū întrebunțãți, și la aceea nãpastiã nu ne-amū așteptatū ca cea mai bine dotatã parochiã din *Alba Iulia* se rēmãnã fãrã scōlã în tim-

purile *Kultur-egyletului*!!!
Intre multe rele de cari suferimū amū trebuitū se înregistramū și acēsta.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alū „Gaz. Trans.“)

BUDAPEȘTA, 30 Noemvre. — Jubileulū ministrului-președinte *Tisza* a datū privilegiu la o manifestațiã imposantã. Eri a primitū d-lū *Tisza* felicitãrile membrilorū cabinetului, ale parlamentului sub conducerea custodelui corōnei *Vay*, ale confesiunilorū, ale universitãții, ale armatei comune și ale honveđilorū, ale corpului funcțiunavilorū tuturor ministerielorū, ale deputațiunilor comitatelorū și orașelorū. Prințulū de corōnã și prințulū *Koburg* i-au trimisū telegrame snlũtãto-re. Zidirile publice erau împodobite cu drapele.

BELGRADŪ, 30 Noemvre. — Dupã sciri private sosite aici inimicițiile dintre Sērbi și Bulgari s'au sistatū pe bazele urmãto-re: Fiecare parte ocupã acele pozițiuni, în cari se aflã pentru momentū. Intre comandãții respectivii se va fixa o zonã neutralã.

DIVERSE.

NECROLOGŪ. — *Filaretū Dumbravã*, ierodiaconū și cãntãrețū la biserica sf. *Nicolae* din *Brașovū*, în etate de 54 ani, a încetatū din viēțã *Joi* în 14 (26) Noemvre, nōptea la 11^{3/4} óre, împãrtășitū fiindū cu sãntele taine. Rēmãșițele pãmēntesci s'au înmormēntatū din paraclisū, în cimitiriulū bisericeii sf. *Nicolae* din *Prundū*, *Duminecã* în 17 (29) Noemvre, la órele 3 dupã amēđū.

Fiã'i țerina ușorã și memoria binecuvēntatã!

O femeie de 120 de ani. — Điarele franceze scriu, cã la *Auberivers-en-Royans*, (*Isere*, *Francia*) a muritū o vėduvã anume *Girard*, care se asigurã, cã se nãscuse în 1760. Cea mai mare parte din turisții, cari sē duceau la *Pont-en-Royans* sē viziteze localitãțile dela *Bourne*, se duceau sē vađã și pe aceea, pe care de vre-o douēđeci de ani toți o numiau centenara dela *Royannis*. Anulū trecutū mai multe điare au publicatū amēnunte asupra unei visite fãcute vėduvei *Girard* de unū membru alū presei parisiane. Acēsta femeie, care își îngropase toți copiii și tōtã familia sa, trãia din produsulū vinđãrei fotografiei ei. Ea era de taliã micã, aprōpe indoitã în douē, șiși păstrase pãnã în ultimele momente tôte facultãțile sale. De cãțiva ani bea în tôte đilele mai multe pãhãruțe de rachiu și nu se nutria decãtū cu supã. Octogenarii din partea locului spunū toți cã, pe când erau ei micī, bētrãna *Girard* avea deja copii mari. Este sigurū, cã ea avea 120—125 ani.

Itio anunțã fiului sēu *Leib*, în etate de 7 ani, cã a cãpētatū unū frãțiorū. *Leib* începe sē plãngã. — De ce plãngi, *Leibule*? — Cum sē nu plãngū când pierđū 50% din avere?

Cununiã. — D *Ionū Muresianu* *Seplecanulū* și d-șora *Iuliana Bosca* din *Gherla* și-au serbatū cununia în 22 Noemvre n. c. Martori au fostū d. Dr. *Teodorū Mihali* cu d-na *Viorica Vaida*. Viēțã fericitã tinerei pã-rechi!

Editorū: *Iacobū Muresianu*.

Redactorū responsabilū: *Dr. Aurel Muresianu*.

articulū începe a nu se mai cãuta în România, concu-rândū fabricatele strãine; femeile nōstre nu sciu cu ce se vorū mai ocupa și cu îngrijire privescū în viitorū. Lipsa unui rēșboiu mai perfecționatū pentru femeile nōstre este tare simțitã și chiar și trimiterea unorū femei în vre-o scōlã de țesutū nu ar fi de prisosū, cãci ar ameliora acestū isvorū de subsistență.

3. Altele cu cusutulū cãmășilorū. Mai în toți anii se pregãtescū mii de cãmãși pentru negoțū.

4. Cãteva în specialū numai cu cusãtura așa numitã „de artã“ sēu, în limbajulū lorū, cu „chindisělã.“ Acestea, fãrã de a imita pe cineva și fãrã de a se fi bucuratū de vre-o instrucțiã, sciu satisface gustului esteticū.

5. Cãteva cu pregãtirea fotelorū. Las' cã în genere Romãncele nu suntū de desconsideratū în esteri-orulū lorū, đer fotele cele frumosū țesute și împodobite cu frumoșe flori, cu gustū aședate, suntū admirate de multī, chiar și de strãini.

Oficiile publice.

Pãnã în presinte Romãni n'au avutū din sinulū lorū nicī unū reprezentantū în comitetulū opidanū; cauza este, cã nicī Romãni nu prea aspirã la atari funcțiuni, đer și *Sasii* suntū tare „circumspecti“, ca nu cumva vre-unū Romãnū sē se încumēțã a ajunge între ale-ii comunei. Imposanta maioritãte de care dispunū *Sasii* ne dã sē înțelegemū, cã numai atuncea vorū putē fi și Romãni în reprezentanță, când însași maioritãtea sã-sescã ne va face concesiuñi, la din contrã niciodatã.

Conducētorii comunei politice au aflatū „modus in rebus“, ca Romãni nicī când sē nu pótã ajunge ca re-

presentanți comunali, împãrtindū comuna și pe alegētorii romãni în douã cercuri electorale, încãtū Romãni niciodatã (?) nu vorū putē fi în maioritãte. Voturile alegētorilorū romãni suntū puse la dispozițiunea intereșãților, spre a putē specula cu ele la alegerile oficialilorū și reprezentãtorilorū opidanī.

Edificii publice confesionale.

A. Biserica.

Biserica din presinte este edificatã la an. 1783 prin fericitulū comerciantū din *Brașovū* *Ioanū Boghiciu* și prin contribuiriile creștinilorū noștri. Mai înainte de 1783 s'a ținutū serviciu divinū într'o bisericã mai micã, care astãđi a devenitū proprietatea lui *Alexe Ilie* Nr. c. 688.

Afacerile și funcțiunile bisericesci în cele rituali se îndeplinescū de parochi insoțitū de unū cãntãrețū, ăr cele administrative de unū comitetū de 15 membri, 3 epitropi, și de sinodulū parochialū, care în anulū acesta constã din 231 membrii.

Averea bisericeii constã:
a. În bani gata fl. 78.54^{1/2}
b. În obligațiuni fl. 2743.77

Suma fl. 2822.31^{1/2} cr.

Venitele personalului bisericescū suntū:

I. Ale preotului.

1 Venitulū dela porțiunea canonicã¹⁰⁾ com-putatū 115 fl.

- 2. Dela circa 240 familii à 50 cr. 120 fl.
- 3. Dela circa 60 botezuri à 20 cr. 12 fl.
- 4. Dela circa 10 cununii à 4 fl. 30 cr. 43 fl.
- 5. Dela 14 morți mari à 1 fl. 14 fl.
- 6. Dela 20 morți micī à 40 cr. 8 fl.
- 7. Dela sãrindare și seracuste peste totū 15 fl.
- 8. Dela sfestanii și masle 20 fl.
- 9. Dela umblatulū cu crucea la 14 Sept. à 4 cr. de familiã 8 fl.
- 10. Venitulū dela sērbãtori 40 fl.
- 11. Venitulū dela *Pasci* și *Joi* mari 10 fl.
- 12. Dela spovedanii și alte accidente 10 fl.

Suma 415 fl.

II. Salariulū cãntãrețului.

- 1. Dela fiesce care familiã à 10 24 fl.
- 2. Dela circa 60 botezuri à 10 cr. 6 fl.
- 3. Dela cununii à 40 cr. 4 fl.
- 4. Dela 14 morți mari à 40 cr. 5 fl. 60 cr.
- 5. Dela 20 morți sub 7 ani à 20 cr. 4 fl.
- 6. Dela seracuste à 80 3 fl. 20 cr.
- 7. Dela sfestanii à 10 cr și masle à 30 cr. 6 fl.
- 8. Venitulū dela sērbãtori 13 fl.
- 9. Alte accidente 5 fl.

Suma 70 fl. 80 cr.

a. din 5 Jug. fēnați pãmēntū de el. a VI. cu venitū curatū fl. 8,01
b. „ 2 jun. „ „ „ a IV. „ „ „ fl. 7,00
c. „ 2 „ „ arãturã „ „ „ a IV. „ „ „ fl. 7,00
d. „ 2 „ „ neproductivū „ „ „ a VIII. „ „ „ fl. 2,70
Suma 15 Jug. Venitū curatū fl. 24,71
Acestū pãmēntū dupã catastrulū de dare 24,71 ori 16 egalū 395,20 fl. com-putãndū procentele cu 8 la sutã ar da unū venitū anualū de 32 fl. Din acestia subtrãgēndu-se darea anualã ar mai rēmãnã 22 fl. venitū anualū și nu 115 fl. cum e computatū. (Va urma.)

10) În anulū 1863 comuna politicã a asignatū o porțiune canonicã pentru subsistența parochului romãnū, carea constã:

Cursul la bursa de Viena

din 28 Noembre st. n. 1885.

Table with financial data for Vienna, including gold and paper rents, interest rates, and exchange rates for various currencies like the Hungarian crown and the Austro-Hungarian crown.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 16 Noembre st. v. 1885.

Table with financial data for Bucharest, showing exchange rates for various currencies and interest rates.

Cursul pietei Braşov

din 30 Noembre st. n. 1885.

Table with market data for Braşov, listing prices for various goods like flour, oil, and other commodities.

Numere singuratice a 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pota cumpăra în tutungeria lui I. GROSS.

Magazinul de haine bărbătesci

Totul felului de haine bărbătesci elegantu și solidu lucrate confectionam în magazinul nostru după comandă și după jurnalele cele mai noue.

Totodată recomandăm marele nostru

depositul de stofe indigene și străine

pentru rocuri, pantaloni și giletei cu prețurile cele mai eftine și rugăm onor. publicu a ne onoră cu comande câtu mai numerose.

Cu distinsă stimă A. Schwarze & Bartha. Ulița Vămei Nr. 11.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari voru binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeroși meri dela începutul anului 1885 prin urmare potu să albă colecțiunea completă.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.“

Au sosit acum prospetu

- List of imported goods: Marinată (Aalfisch), Sardine rusesci în Butoiașe, Sardine franțuzesce veritab. Pellier freres, Serumbii de mare, Iere negre rusesce moi, Iere roșii, Lacherdă, Muștaru franțuzescu, Muștaru de Düsseldorf, Lămâi gardeze, Marone de Italia, Ceaiu Melange de Mosca, Bisquits pentru ceaiu, Romu de Ananasu, Halva de Adrianopole și diferite alte articule, la

IOANU DUȘOIU junioru.

Strada Teatrului

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Columns include station names and train types (omnibus, accelerated, etc.).

Nota: Orele de noapte sunt cele dintre liniile grose.